TAHTA

10. Sınıf · Coğrafya

DERS ÖZETİ · EKONOMİK FAALİYETLER VE ETKİLERİ

Ekonomik Sektörler ve Gelişmişlik

Ekonomik faaliyetler **birincil, ikincil ve üçüncül sektör** olarak sınıflandırılır. Bu sektörlerin ülke içindeki payı, ülkenin **gelişmişlik düzeyi** hakkında ipucu verir.

1 Üç Temel Sektör

- Birincil: tarım, hayvancılık, balıkçılık, madencilik.
- İkincil: sanayi, imalat, inşaat.
- Üçüncül: ticaret, eğitim, sağlık, turizm, ulaşım.
- Her sektör bir öncekinin ürününü ileri taşır.

2 Meslek Örnekleri

- Birincil: çiftçi, balıkçı, madenci.
- İkincil: fabrika işçisi, inşaat ustası.
- Üçüncül: öğretmen, doktor, satıcı, şoför.

3 Gelişmişlik İlişkisi

- Üçüncül sektör payı yüksekse ülke genellikle gelişmiştir.
- Birincil sektör payı yüksekse ülke genellikle az gelişmiştir.
- Bu bir ipucudur, tek başına kesin kanıt değildir.
- Pay düşmesi üretimin düşmesi anlamına gelmez.

4 Grafik Okuma Adımları

- 1. En yüksek paya sahip sektörü bul.
- 2. Üçüncül sektörün payına özellikle bak.
- 3. Birincil sektörün payını kontrol et.
- 4. İki ülkeyi bu iki değere göre karşılaştır.

5 Sık Yapılan Hatalar

- Sanayisi çok olan ülke en gelişmiştir demek yanlıştır.
- Tarım payı yüksek her ülke az gelişmiştir demek genellemedir.
- Birincil sektörü sadece tarım sanmak eksiktir.
- Öğretmenliği sanayi sektörüne koymak yaygın hatadır.

Sektör Sınıflandırma Tablosu

Sektör	Dayandığı Faaliyet	Örnek Meslek
Birincil	Tarım, hayvancılık, balıkçılık, madencilik	Çiftçi, balıkçı
İkincil	Sanayi, imalat, inşaat	Fabrika işçisi, inşaat ustası
Üçüncül	Ticaret, eğitim, sağlık, turizm, ulaşım	Öğretmen, doktor

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Ekonomik Sektörler ve Gelişmişlik: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 SEKTÖR SINIFLANDIRMA

Bir kişi dağda keçi yetiştiriyor. Bu faaliyet hangi sektöre girer?

1. Keçi yetiştirmek doğal kaynağa, yani hayvana dayanır.
2. Hammadde işlenmiyor, doğadan elde ediliyor.

Cevap: Birincil sektör

ÖRNEK 2 SEKTÖR SINIFLANDIRMA

Bir atölyede deriden ayakkabı dikilmesi hangi sektöre girer?

1. Deri, birincil sektörden elde edilen bir hammaddedir.
2. Deriyi işleyip ayakkabı yapmak, hammaddeyi ürüne çevirmektir.

Cevap: İkincil sektör

ÖRNEK 3 MESLEK-SEKTÖR EŞLEŞTİRME

Bir turizm rehberinin mesleği hangi sektöre girer?

1. Turizm rehberi mal üretmez, hizmet sunar.
2. Turistlere bilgi vermek ve yol göstermek bir hizmettir.

Cevap: Üçüncül sektör

ÖRNEK 4 GRAFİK YORUMLAMA

Ülke A'da istihdamın %60'ı birincil, %10'u ikincil, %30'u üçüncül sektördedir (örnek veri). Ülke için ne söylenebilir?

1. En yüksek pay birincil sektördedir.
2. Üçüncül sektör payı düşüktür (%30).
3. Genel eğilime göre bu ülke az gelişmiş kabul edilebilir.

Cevap: Genel eğilime göre az gelişmiş olabilir

ÖRNEK 5 İKİ ÜLKE KARŞILAŞTIRMASI

Ülke A'da üçüncül sektör payı %30, Ülke B'de üçüncül sektör payı %70'tir (örnek veri). Hangi ülke genel eğilime göre daha gelişmiştir?

1. Üçüncül sektör payı yüksek olan ülke hizmet ağırlıklıdır.
2. Ülke B'nin üçüncül sektör payı Ülke A'dan daha yüksektir.
3. Genel eğilime göre Ülke B daha gelişmiş kabul edilir.

Cevap: Ülke B

TAHTA

10. Sınıf · Coğrafya

MİNİ TEST

Ekonomik Sektörler ve Gelişmişlik: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: Tarih: Doğru / Yanlış:

1. **Tarım hangi sektöre girer?**

A) Birincil sektör **B)** İkincil sektör
C) Üçüncül sektör **D)** Dördüncül sektör

2. **Bir fabrikada mobilya üretmek hangi sektöre girer?**

A) Üçüncül sektör **B)** İkincil sektör
C) Birincil sektör **D)** Hiçbiri

3. **Bankacılık mesleği hangi sektöre girer?**

A) Birincil sektör **B)** Üçüncül sektör
C) İkincil sektör **D)** İkincil ve üçüncül

4. **Balıkçılık ve madencilik hangi sektöre örnektir?**

A) Birincil sektör **B)** İkincil sektör
C) Üçüncül sektör **D)** Hizmet sektörü

5. **Gelişmiş bir ülkede çalışan nüfusun büyük bölümü genellikle hangi sektördedir?**

A) Hepsi eşit orandadır **B)** Birincil sektör
C) İkincil sektör **D)** Üçüncül sektör

6. **Bir ülkede birincil sektörün payı çok yüksekse bu ülke için ne söylenebilir?**

A) Kesinlikle çok gelişmiştir
B) Sanayisi hiç yoktur
C) Hizmet sektörü en büyüktür
D) Genel eğilime göre az gelişmiş olabilir

7. **Öğretmenlik mesleği hangi sektöre girer?**

A) Birincil sektör **B)** İkincil sektör
C) Üçüncül sektör **D)** Birincil ve ikincil

8. **GSYİH içindeki sektör payı neyi gösterir?**

A) Çalışan nüfusun yüzdesini **B)** Nüfusun yaş dağılımını
C) Sektörün üretime katkısını **D)** İşsizlik oranını

9. **İstihdam içindeki sektör payı neyi gösterir?**

A) Üretim değerini
B) Nüfus artış hızını
C) Dış ticaret dengesini
D) Çalışan nüfusun hangi sektörde olduğunu

10. **İki ülkeyi sektörel dağılım grafiğiyle karşılaştırırken ilk adım nedir?**

A) Nüfusu karşılaştırmak
B) En yüksek paya sahip sektörü bulmak
C) Haritaya bakmak
D) Para birimini kontrol etmek

Cevap anahtarı

1. A · Tarım, doğadan doğrudan ürün elde etmeye dayanır, birincil sektördür.

2. B · Ağacı işleyip mobilyaya çevirmek hammaddeyi işlemektir, ikincil sektördür.

3. B · Bankacılık mal üretmez, finansal hizmet sunar; üçüncül sektöre girer.

4. A · Balıkçılık ve madencilik doğal kaynaklara dayanır, birincil sektördür.

5. D · Gelişmiş ülkelerde genel eğilim olarak üçüncül sektörün payı en yüksektir.

6. D · Birincil sektör payının yüksekliği, genel eğilime göre az gelişmişlik ipucu verir, kesin kanıt değildir.

7. C · Öğretmenlik mal üretmez, eğitim hizmeti sunar; üçüncül sektöre girer.

8. C · GSYİH içindeki sektör payı, bir sektörün toplam üretim değerine katkısını gösterir.

9. D · İstihdam içindeki sektör payı, çalışan nüfusun yüzde kaçının hangi sektörde iş yaptığını gösterir.

10. B · Grafik okumanın ilk adımı, her ülkede en yüksek paya sahip sektörü belirlemektir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:
tahtaapp.com/blog/dersler/10-sinif-cografya-ekonomik-sektorler-ve-gelismislik-konu-anlatimi